

Opinie | Blijft de regeldruk stijgen?

De regeldruk voor ondernemers is afgelopen kabinetsperiode met tenminste 1,15 miljard euro per jaar gestegen, blijkt uit een onderzoek in opdracht van MKB-Nederland. Dit bedrag is gekwantificeerd op slechts 40 procent van de gemeten regeldruk, de werkelijke regeldrukkosten zijn dus veel hoger.

In 2008 was de titel van het voortgangsrapportage regeldruk bedrijven nog: *Merkbaar Minder*. Sindsdien stijgt de regeldruk drastisch door nieuwe wet- en regelgeving. Afgezien van het toenemende aantal regels, worden deze ook een stuk complexer. Een recent voorbeeld in de bouwbranche is dat vanaf begin dit jaar de gebouwen moeten voldoen aan de eisen voor Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG). Dit is nog maar het begin van de toenemende regelgeving om de wereld duurzaam te maken. Ook de regelgeving voor de nieuwe omgevings- en de kwaliteitsborgingswet staat op het punt hun intrede te doen.

Elke dag worden nieuwe technologieën geïntroduceerd en de politiek volgt veel meer dan vroeger de wetenschap of het nu om een virus gaat of om de duurzame wereld. Wat we nu zien, is dat allerlei wetenschappelijke disciplines in de bouwbranche hun plek opeisen. Het aantal specialisten op het gebied van flora, fauna, duurzaamheid, archeologie enzovoort zal alleen maar toenemen. Omdat bouwen een maatschappelijke activiteit is, ligt het voor de hand dat de overheid steeds meer deskundigheid van verschillende disciplines wettelijk maakt via de omgevingsvergunning. Ook de wetenschap ontwikkelt zich verder en zal steeds beter weten wat bevorderlijk is voor de gebruiker, de maatschappij

en de duurzame wereld, dus zullen er meer eisen komen waaraan de gebouwen moeten voldoen. Ook de burger vraagt nu om inclusiviteit. Hij wil transparantie en meer beslissingsbevoegdheid tijdens het ontwikkelingsproces. Al deze zaken zullen invloed hebben op de toekomstige regeldruk.

Fysiek bouwproject

We zijn straks meer tijd kwijt met de regels dan met het realiseren van het fysieke bouwproject. Voor Nederland is het al moeilijk gebleken de Betuwelijn en stukjes snelwegen door Nederland voor elkaar te krijgen, terwijl China het grootste infrastructurele project van de moderne geschiedenis realiseert: de nieuwe Zijderoute is een enorm netwerk van duizenden wegen, havens en spoorlijnen in meer dan honderd landen. Vanuit Nederland rijden er treinen naar China, onder meer vanuit Amsterdam, Tilburg en Rotterdam. Ook de film waarin de Chinezen een hotel van vijftien lagen in achtenveertig uur realiseren heeft een miljoenenpubliek. Zal de regeldruk uiteindelijk bepalen welke landen in de toekomst slagvaardig zijn en welke landen met de handen op de rug gebonden toekijken?

De regelgeving is van oorsprong opgezet om juist meer vrijheid te krijgen. Een goed voorbeeld is de gestippelde streep midden op de weg om botsingen te voorkomen en deze simpele regel geeft geen beperking voor de automobilist maar vrijheid. Het streven zou toch moeten zijn om dit soort eenvoudige en begrijpelijke regels ook zoveel mogelijk in de bouwbranche toe te passen. Helaas zijn alle tekeningen uit de bouwregelgeving verdwenen en vervangen door juridische woorden in een reeks artikelen die ook nog eens over en weer naar elkaar verwijzen. Ook de specialistische technici in de bouwbranche komen met steeds moeilijker te lezen rapporten vol met vakjargon en formules. Daarnaast is heel Nederland per vierkante meter in kaart gebracht via bestemmingsplannen, beeldkwaliteitsplannen, welstandsnota's, gebiedsgerichte besluiten, structuurvisies, met daar bovenop ook regels vanuit Rijkswaterstaat, Waterschap, plaatselijke belangenpartijen enzovoort.

Zal het voor de gebruiker van de gebouwen, maar ook de opdrachtgever, projectmanager, architect of aannemer straks nog wel mogelijk zijn het geheel in grote lijnen te overzien? De kans is groot dat de bouwparticipanten alleen nog kunnen communiceren vanuit hun eigen discipline en zich afzijdig houden van de complexiteit van het totale huisvestingsprobleem. Door juist deze onzekerheid zullen de participanten zich nog meer achter hun discipline gaan verschuilen om risico's en verantwoordelijkheden van het totale project te ontlopen.

Eilanden van disciplines

Dit gedrag veroorzaakt dat een teamgerichte houding van de participanten uit elkaar kan vallen in een reeks eilanden van disciplines. Terwijl een goed werkklimaat in elk team van wezenlijk belang is door het stimuleren van open communicatie, ondernemend gedrag, samenwerken en... het elimineren van onnodige regelgeving. Is de ontwikkeling van toenemende complexiteit en het toenemende aantal regels te keren? Het lijkt een onmogelijke opgave.

Er was een wetenschapper die beweerde: de formulering van het probleem is vaak essentiëler dan de oplossing. Het was het denken van Einstein die onze visie op de wereld op zijn kop gezet heeft. Hij zei: het intuïtieve brein is een heilig geschenk en het rationele brein een trouwe dienaar. We hebben een maatschappij gecreëerd die de dienaar eert en zijn het geschenk vergeten. Of kort gezegd: logica brengt je van A naar B, verbeelding brengt je overal. Als we zijn advies opvolgen en onze verbeelding aan het werk zetten, hebben we zelfs de streep op de weg niet meer nodig. Straks rijden alle auto's stuurloos op één grote database.

Informatiesystemen

Er zijn al enkelen in de bouwbranche die ervan dromen dat alle informatie en regelgeving die nodig is voor het realiseren van een gebouw samenkomt in één informatiesysteem, zodat de bouwparticipanten beter kunnen communiceren, sneller kunnen werken en minder faalkosten maken, ofwel een kwalitatief beter gebouw kunnen leveren tegen een lagere prijs.

En de database doet ook het voorwerk waardoor de proceduretijd enorm verkort wordt omdat het informatiesysteem uitzoekt wat de randvoorwaarden en eisen zijn waaraan het toekomstige bouwobject moet voldoen. Als straks iedereen werkt met dezelfde database, van brandweer tot en met de leverancier van de spouwankers, van bouwbesluitmakers tot en met de gebruikers van het nieuw te realiseren gebouw, dan is er sprake van een revolutie in de bouw, een nieuwe manier van werken, de grote sprong voorwaarts: het werken vanuit Building Information Model (BIM).

Maar de vraag is of onder die dromers er ook één is die het realiseert. Kunnen we een dromer in de bouwbranche verwachten die het kaliber heeft van een Henry Ford, een Bill Gates of een Elon Musk?

Robert Kromhof